

A HAZAI OLAJIPAR KUTATÁSI SZERVEZETÉNEK ÁTALAKULÁSÁRÓL

A szénhidrogének kutatását és termelését illetően abban mindig egyetértettek a szakemberek, hogy ez a sokirányú tevékenységet felölő, térben és időben determinált folyamat egy összefüggő vertikumot alkot, abban azonban már megoszlottak a vélemények (és ez már általában nem a kutatók akaratán múlott), hogy ez a folyamat milyen szervezeti formában valósuljon meg.

Megállapítható, hogy fő vonalakban két alaptípus alakult ki, mégpedig attól függően, hogy a régióban milyen nagyságú volt az állam tulajdonosi szerepe, milyen volt az adott térségben a gazdaság működtetésének mechanizmusa (piacorientált vagy tervutasításos) és milyen fejlődési stádium volt jellemző az illető ország (gazdasági övezet) kőolajiparára.

Magyarországon a MAORT államosításával mind a kutatási, mind a termelési tevékenység concessziót kizáró állami monopólium lett, amely jogát az állam gazdasági szervezetein keresztül gyakorolta.

A Keleti blokk országaira jellemzően az 1957-ben alapított OKGT is igyekezett minden — az alaptevékenységhez kapcsolódó ún. szervizjellegű — munka elvégzésére saját kivitelező bázist kialakítani. Így a vertikum kiteljesedésekor a geofizikai és fűrészi munkák mellett már a vezetékeképítési, gépgyártási és gázszolgáltatási tevékenység is az OKGT keretében összpontosult. Az így kialakult szervezet az őt körülvevő hatósági intézményekkel, a központosítási és újraelosztási rendszerével egyetemben, a tervutasításos rendszer tipikus termékének tekinthető.

Az első világbanki hitelfelvétellel kapcsolatos szakértői felmérések vetették fel először egy korszerűbb — a megrendelő és kivitelező jogainak és kötelemeinek egyértelmű megfogalmazását és ezt szervezetileg is kifejezésre juttató — olajipari szervezet kialakításának szükségességét. Ennek a kívánalomnak kielégítésére az OKGT akkori vezetése már 1985-ben felállított egy csapatot, amelynek feladata a kutatási területen annak kimunkálása volt, hogy ne a „hardware” (ahogy a Világbank fogalmazott) határozza meg a kutatások helyét és volumenét.

A számos variációs lehetőség közül az OKGT vezetése 1989-ben döntött arról, hogy a fűrészi vállalatok keretében működő különböző geotevékenységek 1990. július 1-től — ideiglenes jelleggel — kerüljenek át a Geofizikai Kutató Vállalat keretébe.

Ez a megoldás annyit oldott meg a fennálló problémákból, hogy az új szervezetben együtt dolgozhattak a kutatásban részt vevő különböző szakemberek, adódott tehát lehetőség a korszerű teammunka megteremtésére és ezen keresztül az integrált értelmezési munka beindítására. Csökkent továbbá az egy szervezeten belüli ellenérdekű tevékenységet végzők száma is (pl. geológia a fűrésznél), bár bizonyos szervizjellegű tevékenységeknél — annak ellenére, hogy a kivitelezők és értelmezők más igazgatóságokhoz tartoztak — mégiscsak fennmaradt az egy vállalaton

belüliség. Összességében a szervezési módosítás sikereket hozott, mert a fűrészi tevékenység drasztikus csökkentése ellenére növekedett a megtalált szénhidrogén mennyiség. Nyilván ebben a szervezeti módosítás csak egy volt az egyéb tényezők közül.

Az OKGT átalakulásának 1990. évet követő szakaszában már nemcsak a kutatási, hanem az egész olajipari szervezet korszerűsítése napirendre került. Itt a fő cél az volt, hogy egy olyan korszerű, a piaci körülményeknek megfelelő szervezet jöjjön létre, amely számol a nemzeti olajvállalat monopolhelyzetének megszűnésével, külföldi cégek — mint versenytársak — megjelenésével, tiszta világos profilok kialakításával, ezen belül is az irányító és kivitelező munka elkülönült szervezetben történő megvalósulásával.

A MOL Rt. és ezen belül a divíziók felállítása után kerülhetett sor a még MOL Rt.-n belüli szervizvállalatok átalakulására. Igazgatósági döntés értelmében a Geofizikai Kutató Egység 1992. december 1-vel jogilag felszámolásra került.

Különböző munkákat végző részlegeiből az alábbi két Kft. alakult, míg a kutatás-irányító tervező, értelmező és fűrésellenőrző osztályok a "Kutatás-Termelési Ágazat"-ba integrálódtak.

Mélyfűrészi Szolgáltató Kft. (Szolnok)

Fő tevékenysége: az 1993. január 1-jével megalakított, a MOL Rt. tulajdonát képező cég tevékenységi köre a szénhidrogénkutatás és feltárás mélyfűrészi fázisában, illetve a kutak üzemeltetése során történő adatszérés, amely a telepek felfedezését és azok gazdaságos kitermelését segíti elő. Szolgáltatási választéka kiterjed a mélyfűrészi geofizikai szelvényezésre, robbantásos rétegmegnyitásokra, geológiai szervizmunkákra, csövezett és csövezetlen kutakban végzett különböző kútvizsgálati mérésekre.

Geofizikai Szolgáltató Kft. (Budapest)

Fő tevékenysége: az 1993. január 1-jével megalakított, a MOL Rt. tulajdonát képező cég fő tevékenysége elsősorban szénhidrogéneket tartalmazó geológiai képződmények geofizikai módszerekkel történő felkutatása, valamint már megismert kőolaj- és földgáztelepek gazdaságos termelését segítő, felszínen és mélyfűrészekben történő mérések elvégzése, a mérési adatok számítógépes feldolgozása, valamint a munkához kapcsolódó karbantartó és egyéb kiegészítő tevékenység végzése.

Remélem, hogy ezen szervezetek eredményes tevékenységéről az Egyesület lapjában még sokat olvashatunk, amihez utódaimnak, és az általuk vezetett részlegek valamennyi munkatársának sikeres jövőt kívánok.

Molnár Károly